

XXV OLIMPIADA WIEDZY EKONOMICZNEJ

Rok szkolny 2011/2012
Zawody III stopnia (centralne)

Zestaw z prawidłowymi odpowiedziami

I. Pytanie opisowe o charakterze ogólnym. (0–25 pkt)

Przedstaw wyzwania dla nadzoru i regulacji sektora finansowego w warunkach niestabilności rynków finansowych i globalnego kryzysu.

Przykładowy schemat odpowiedzi:

1. Cele nadzoru sektora finansowego
2. Główne obszary regulacji – bankowość, rynek kapitałowy, ubezpieczenia, pośrednictwo finansowe
3. Argumenty za i przeciw zintegrowanej strukturze nadzoru
4. Problem koordynacji w sferze nadzoru nad instytucjami finansowymi w skali międzynarodowej
5. Ład korporacyjny i samoregulacja sektora finansowego
6. Ocena skuteczności regulacji sektora finansowego w Polsce
7. Implikacje rozwiązań polityki regulacyjnej dla stabilności systemu gospodarczego

II. Zadanie analityczne. (0–15 pkt)

Duży koncern międzynarodowy wystąpił do ubezpieczyciela, z którym współpracuje od wielu lat, z prośbą o przygotowanie oferty dobrowolnego, dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego dla swoich pracowników.

Ubezpieczyciel zaproponował ubezpieczenie, w którym niewymagane są żadne wstępne badania, a ubezpieczyciel pokrywa koszty leczenia wszystkich istniejących chorób.

Analizy wskazują, że koszt usług medycznych dla jednego pracownika wynosi przeciętnie 450 zł każdego roku. W przypadku pracownika, który jest nosicielem wirusa HIV, roczne koszty opieki zdrowotnej wynoszą dodatkowo 90 000 zł. Odsetek pracowników zarażonych HIV jest taki sam jak ogółu populacji i szacowany jest na 0,5%.

Przyjmując, że pracownicy w miarę możliwości starają się unikać ryzyka (charakteryzuje ich nieznaczna awersja do ryzyka), odpowiedz na poniższe pytania:

- 1) Czy przy rocznej cenie polisy na poziomie 900 zł (miesięczna składka 75 zł) można się spodziewać, że większość pracowników koncernu będzie zainteresowana dodatkowym ubezpieczeniem zdrowotnym? Odpowiedź uzasadnij. (3 pkt)

Większość pracowników koncernu nie będzie zainteresowana zakupem dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego, ponieważ zdecydowana większość pracowników (99,5%) będzie w ciągu roku mogła przy pomocy polisy pokryć wydatki na usługi medyczne w kwocie 450 zł (przeciętnie). W relacji do rocznej składki na poziomie 900 zł oferta będzie postrzegana jako mało atrakcyjna.

- 2) Z jakimi konsekwencjami powinien liczyć się ubezpieczyciel, proponując takie warunki ubezpieczenia? (3 pkt)

Jeśli ubezpieczyciel w tym wariancie ubezpieczenia nie będzie wymagał wstępnych badań przed podpisaniem umowy ubezpieczenia można spodziewać się, że wystąpi zjawisko negatywnej selekcji – z programu dobrowolnego, dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego skorzystają pracownicy zarażeni wirusem HIV oraz – ewentualnie – osoby, które wiedzą, że koszty leczenia posiadanych schorzeń są wyższe od wysokości rocznej składki. Skutki asymetrii informacyjnej przy takiej konstrukcji umowy ubezpieczenia mogą spowodować, że program ubezpieczeń przyniesie ubezpieczycielowi straty, o ile do programu ubezpieczeń nie przystąpią wszyscy pracownicy.

Ubezpieczyciel przygotował również drugi wariant ubezpieczenia, który wymagałby jednak wcześniejszych badań lekarskich i wykluczałyby możliwość przystąpienia do programu dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego pracowników, którzy są już zarażeni wirusem HIV.

- 3) Przedstaw kalkulację składki ubezpieczeniowej w drugim wariancie ubezpieczenia zakładając, że polisa będzie pokrywała opisane na wstępie koszty usług medycznych (w tym również koszty opieki zdrowotnej związane z HIV), a na podstawie powszechnie znanych statystyk wiadomo, że prawdopodobieństwo zarażenia się wirusem HIV w całym społeczeństwie wynosi 0,2%. Ubezpieczyciel kalkuluje składkę w aktuarialnie godziwy sposób. Dla uproszczenia pomiń kwestię narzutu zysku ubezpieczyciela. (3 pkt)

W tym wariancie ubezpieczenia ubezpieczyciel powinien skalkulować składkę ubezpieczeniową na poziomie 630 zł ($450 \text{ zł} + 0,2\% \times 90\,000 \text{ zł}$).

- 4) Czy ubezpieczyciel powinien oczekiwać, że w przypadku pracowników, którzy przystąpią do dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego, podane w pkt 3 prawdopodobieństwo (0,2%) zarażenia wirusem HIV zmieni się? Odpowiedź uzasadnij. (3 pkt)

Zakładając, że obawy związane z wysokimi kosztami opieki zdrowotnej po zarażeniu się wirusem HIV są jednym z ważniejszych czynników, które powstrzymują osoby przed potencjalnie niebezpiecznymi zachowaniami (np. przypadkowymi kontaktami seksualnymi), można oczekiwać, że po przystąpieniu do dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego u części ubezpieczonych może wystąpić zjawisko pokusy nadużycia (*moral hazard*) i wzrost prawdopodobieństwa zarażenia wirusem HIV. Od momentu zakupu polisy ubezpieczony pracownik przestaje bowiem ponosić pełne koszty skutków swojego postępowania.

- 5) Czy zachowanie ubezpieczonych pracowników może być kształtowane przez ubezpieczyciela? Jeśli tak, to w jaki sposób. (3 pkt)

Ubezpieczyciel może przeciwdziałać opisanej w pkt 4 pokusie nadużycia wprowadzając do umowy zapisy o udziale własnym pracownika w kosztach leczenia w przypadku zarażenia się wirusem HIV. Innym sposobem kształtowania przez ubezpieczyciela zachowań ubezpieczonych pracowników jest prowadzenie działań prewencyjnych (np. badania i programy profilaktyczne, edukacja w zakresie zdrowego trybu życia).

III. Pytania testowe – w każdym pytaniu zaznacz [X] przy prawidłowych odpowiedziach. Za każdą pełną prawidłową odpowiedź na pytanie testowe otrzymujesz 2 pkt. Każda zmiana odpowiedzi w pytaniach testowych traktowana jest jako odpowiedź błędna. Odpowiedzi zaznaczone ołówkiem nie są punktowane. (0–60 pkt)

1. Które z poniższych stwierdzeń jest prawidłowe?

- dobra wolne nie są wykorzystywane do zaspokajania potrzeb ludzkich
- czas wolny ma koszt alternatywny
- zjawisko rzadkości nie dotyczy społeczeństw wysokorozwiniętych
- pojęcie rzadkości dotyczy przede wszystkim dóbr luksusowych

2. Jeśli wiadomo, że wzrost dochodu realnego konsumenta z 500 do 550 zł wywołał wzrost popytu na pewne dobro z 75 szt. do 80 szt., to:

- jest to dobro normalne
- popyt na to dobro jest elastyczny
- jest to dobro Giffena
- jest to dobro podstawowe

3. Jeżeli rząd ustanowił czynsz maksymalny za wynajmowane mieszkania na poziomie o 20% niższym od poziomu odpowiadającego warunkom równowagi rynkowej, a elastyczność cenowa podaży mieszkań wynosi 0,75, to o ile w przybliżeniu wzrosłaby w takiej sytuacji liczba wynajmowanych mieszkań, gdyby czynsze zostały uwolnione spod kontroli administracyjnej?

- o 15%
- o 19%
- o 25%
- o 38%

4. Gospodarstwo domowe postępując racjonalnie:

- dokonuje takiego wyboru, aby zgodnie ze swoimi upodobaniami osiągnąć najwyższą możliwą użyteczność całkowitą z procesu konsumpcji dóbr i usług
- porównuje użyteczność krańcową dóbr i usług, które zdecydowało się nabyć, z ich jakością
- maksymalizuje swoje zadowolenie, kiedy stosunek użyteczności całkowitych rozpatrywanych dóbr lub usług zrównuje się ze stosunkiem ich cen
- dąży do osiągnięcia takiego poziomu konsumpcji danego dobra lub usługi, przy którym jego/jej użyteczność krańcowa wynosi 0

5. Przedsiębiorstwo osiąga maksymalny zysk, gdy:

- utarg całkowity jest największy
- utarg krańcowy zrównuje się z utargiem przeciętnym i utarg krańcowy spada
- koszt krańcowy zrównuje się z utargiem przeciętnym i koszt krańcowy spada
- koszt krańcowy zrównuje się z utargiem krańcowym i koszt krańcowy rośnie

6. Przedsiębiorstwo działające na doskonale konkurencyjnym rynku pracy, napotyka opadającą krzywą popytu na swoje produkty:

- zwiększać będzie zatrudnienie do momentu zrównania się kosztu krańcowego pracy z wartością krańcowego produktu pracy
- zwiększać będzie zatrudnienie do momentu zrównania się kosztu krańcowego pracy z krańcowym przychodem z pracy
- cechuje równość wartości krańcowego produktu pracy i krańcowego przychodu z pracy
- cechuje równość kosztu krańcowego pracy i płacy

7. Czyste dobra publiczne to dobra:

- które nie są przedmiotem rywalizacji w procesie konsumpcji i spełniają warunek niemożności wykluczenia kogokolwiek z konsumpcji
- możliwe do dostarczania w optymalnych ilościach przez prywatne podmioty działające w systemie rynkowym
- które dotyka zjawisko nieefektywności zwane tragedią wspólnego pastwiska
- które stanowią obciążenie dla systemu ekonomicznego, ponieważ ich dostarczenie wiąże się z koniecznością opodatkowania obywateli, przez co zmniejszają dobrobyt społeczny

8. Optimum w sensie Pareto oznacza taki sposób podziału dóbr, że:

- wszystkie podmioty są w posiadaniu choćby minimalnej ilości dóbr
- uwzględniony jest interes społeczny
- nie można już poprawić sytuacji jednego podmiotu, nie pogarszając sytuacji któregośkolwiek z pozostałych podmiotów
- można poprawić sytuację przynajmniej jednego podmiotu, jednak wymaga to pogorszenia sytuacji większości podmiotów

9. Jeśli kraj A może miesięcznie wyprodukować 10 tys. komputerów lub 40 tys. rowerów, a kraj B może miesięcznie wyprodukować 20 tys. komputerów lub 100 tys. rowerów i oba kraje postanowiły prowadzić wymianę handlową, to wówczas:

- kraj A powinien produkować komputery
- kraj A powinien produkować rowery
- kraj B powinien produkować komputery
- kraj B powinien produkować rowery

10. Parytet siły nabywczej pieniądza jest wykorzystywany do:

- porównania poziomu życia w różnych krajach
- obliczania realnego PKB na podstawie nominalnego
- określenia stopnia pokrycia pieniądza w złocie
- prognozowania kapitałochłonności wzrostu gospodarczego

11. Które z poniższych stwierdzeń wyjaśnia zjawisko histerezy na rynku pracy?

- wobec ożywienia w gospodarce występująca presja zatrudnionych na wzrost płac powoduje, że pracodawcy są skłonni zatrudniać mniej osób
- długotrwała recesja powoduje wzrost bierności wśród poszukujących pracę i zmniejszenie liczby szukających pracy nawet pomimo ożywienia w gospodarce
- zapowiedzi masowych zwolnień obniżają motywację pracowników i ich produktywność krańcową
- ograniczenie inwestycji w kapitał rzeczowy w okresie recesji utrudnia powrót do wysokiego poziomu zatrudnienia w sytuacji polepszenia koniunktury

12. Teoria racjonalnych oczekiwań głosi, że podmioty gospodarcze:

- zakładają, że stopa inflacji w bieżącym roku będzie taka sama jak w roku ubiegłym
- nie popełniają systematycznych błędów w formułowanych prognozach
- swoje oczekiwania formułują na podstawie wszystkich dostępnych im informacji
- reagują na bodźce polityki gospodarczej, o ile są one zgodne z ich oczekiwaniami

13. Inflacja bazowa to:

- indeks wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych oczyszczony z wpływu nagłych szoków podaźowych, a także wolny od sezonowego wpływu zmian niektórych cen
- wskaźnik cen konsumpcyjnych obliczony według ujednocionej metodologii Unii Europejskiej i oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych
- deflator produktu krajowego brutto
- przeciętna zmiana cen czynników wytwórczych wykorzystywanych przez krajowych producentów

14. *Terms of trade* dla danego kraju to stosunek:

- względnej kapitałochłonności eksportu do względnej kapitałochłonności importu
- wskaźnika cen eksportowych do wskaźnika cen importowych
- kursu waluty krajowej do koszyka walut zagranicznych
- wielkości eksportu do wielkości importu

15. Jeżeli w pewnym europejskim kraju występuje deficyt bilansu płatniczego, to:

- popyt na waluty obce jest wysoki i występuje presja na ich aprecjację
- popyt na waluty obce jest wysoki i występuje presja na ich deprecjację
- popyt na waluty obce jest niski i występuje presja na ich aprecjację
- podaź walut obcych jest wysoka i występuje presja na ich aprecjację

16. Termin *bailout* to inaczej:

- ogłoszenie faktycznej niewypłacalności
- rodzaj programu pomocowego
- opóźnienia w regulowaniu zobowiązań
- zmiana sposobu zabezpieczenia długu

17. Członkiem giełdy w Polsce może być:

- dom maklerski zawierający transakcje giełdowe na rachunek własny lub na rachunek klienta i prowadzący działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- czynna zawodowo osoba fizyczna posiadająca licencję maklera papierów wartościowych
- każdy akcjonariusz Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA
- każdy bank, fundusz inwestycyjny lub otwarty fundusz emerytalny prowadzący działalność w Polsce

18. Z jakiej formy opodatkowania podatkiem dochodowym może skorzystać mały przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie detalicznego handlu kwiatami?

- karta podatkowa
- ryczałt od przychodów ewidencjonowanych
- podatek według skali 18% i 32%
- 19-procentowy podatek liniowy

19. Wskaż prawidłową odpowiedź dotyczącą obowiązkowego ubezpieczenia wypadkowego w systemie powszechnego ubezpieczenia społecznego:

- jest płacone z tytułu wszystkich umów, które są opodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych
- stanowi przychód Narodowego Funduszu Zdrowia
- podlega odliczaniu od wynagrodzenia pracownika zatrudnionego na umowę o pracę
- stopa procentowa ubezpieczenia nie jest jednakoowa dla wszystkich przedsiębiorstw

20. Nadzór nad prawidłowością uchwały dotyczącej zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego przez jednostki samorządu terytorialnego sprawuje:

- wójt, burmistrz lub prezydent
- marszałek województwa
- minister finansów
- regionalna izba obrachunkowa

21. Wartość księgowa spółki wyliczana jest jako:

- różnica pomiędzy aktywami a zobowiązaniami
- suma aktywów trwałych i obrotowych
- suma zysku netto i amortyzacji powiększona o opłacony kapitał własny
- różnica pomiędzy należnościami a zobowiązaniami

22. Wskaż prawidłowe stwierdzenie w odniesieniu do wewnętrznej stopy zwrotu (*I*RR):

- jest równa średniemu ważonemu kosztowi kapitału
- nie uwzględnia zmian wartości pieniądza w czasie
- uwzględnia wpływ wartości nakładów początkowych na opłacalność przedsięwzięcia
- nie może być bezpośrednio stosowana do oceny przedsięwzięć, które charakteryzują się ujemnymi przepływami pieniężnymi nie tylko w okresie początkowym, ale w trakcie trwania projektu

23. Wskaźnik „stopa dywidendy” informuje o:

- realnej zyskowności spółki
- dywidendzie przypadającej na 1 akcję w relacji do ceny rynkowej akcji
- dywidendzie przypadającej na 1 akcję w relacji do zysku netto spółki
- relacji kwoty dywidendy do majątku spółki

24. Zgodnie z podejściem behawioralnym w finansach zakłada się, że:

- sposób prezentacji alternatyw ma znaczenie dla decyzji podejmowanych przez inwestorów
- inwestorzy wybiórczo postrzegają informacje rynkowe
- nadmierna pewność siebie dotyczy tylko inwestorów indywidualnych
- gracze giełdowi umieją identyfikować anomalie rynkowe, więc starają się jak najszybciej sprzedać taniejące akcje

25. Danymi przedsiębiorstw, które są solidnymi i wiarygodnymi kredytobiorcami, dysponuje:

- Krajowa Izba Rozliczeniowa
- Związek Banków Polskich
- Narodowy Bank Polski
- Biuro Informacji Kredytowej

26. Przykładem *project finance* może być:

- finansowanie przez konsorcjum banków budowy drapacza chmur w Warszawie za pomocą kredytu zabezpieczonego hipoteką i przyszłymi wpływami z najmu powierzchni biurowych
- zakup przez dojrzałe przedsiębiorstwo derywatów w celu ulokowania nadwyżek finansowych
- rodzaj piramidy finansowej podobnej do systemu konsorcyjnego (argentyńskiego)
- powołanie spółki zależnej przez KGHM w celu uruchomienia nowej kopalni srebra w Kanadzie

27. Problem wynikający z rozdzielenia funkcji właścicielskich i menedżerskich przez ekonomistów określany jest jako:

- krótkowzroczna rentowność
- syndrom bizantyjski
- jazda bez trzymanki
- problem agencji

28. Menedżer stosujący styl przywództwa sytuacyjnego koncentruje się na:

- terminowej realizacji zadań
- pracy zespołowej i kształtowaniu właściwych relacji międzyludzkich pomiędzy swoimi podwładnymi
- jak najlepszym wykorzystaniu swoich podwładnych do rozwoju własnych umiejętności
- diagnozie kompetencji pracownika i jego motywacji

29. Które z niżej wymienionych działań jest stosowane do obrony przed wrogim przejęciem?

- sprzedaż kluczowych aktywów
- wprowadzenie ograniczenia możliwości zmian w radzie nadzorczej
- emisja nowych akcji skierowana do wybranych inwestorów
- interwencja „czarnego rycerza”

30. System informatyczny służący wspomaganie zarządzania przedsiębiorstwem dzięki gromadzeniu danych m.in. z działu zaopatrzenia, produkcji, księgowości i kadr to:

- CRM
- ERP
- MPR
- SCM